

و خه لکیان ده کوشته. دیاره ئهوانه زوریان یارمه تی ئیمه کرد و له راستیدا هه ره ئهوانه نه یانه ئیشت که ئیمه بکوژرین.

ئه و کات ته وریز ۱۰ تا ۲۰ هه زارفایتونی تیدا بوو و موسافیرکیشی بهوانه ده کرا و ماشین زور کم بوو . خه لک به و فایتوونانه به ره و پیشوازی ئه رتهش ده چوون . له شکر که هاته وه نیو ته وریزی ئه وه ل ژاندارم هاتن . ۲ دانه جیی شری شکاو ۲ قورازه یان پیبوو له گه ل چوار تانگی شکاو و زریوشیک که به گوریس و په تکی له پشتی ماشینیکیان به ستبوو و رایانده کیشا و ده یانه ئینا و ده یانه برد. هیزه شه پرکه ره که ش بریتی بوو له هیئندیک سهر بازی پۆتین شری پیخواسی شرووری که ساد. ئه وه هه موو نیروه که بوو و ئه گه ر قولسوور و به کریگیراوانی ناوخوازی نه بایه ن ئه رتهشی شای قهت چی بو نه ده کرا. له راستیدا کۆماری ئازربایجان و کوردستان له بهر ئه وه هیزه نه بوو که خۆی ته سلیم کرد به لکوو ئه وه زهخت و زوری ئه مریکا و ئینگلیس بوو که رووسه کانیان مه جبوور کرد ئه و ناوچه یه ی به جی بیلی. و یه ک پارچه یی ئیران بپارین. به م شیوه یه ئه و دوو کۆماره تیکچوون وه ک هه ژار ده لی: دوسته بیگانه که قزه بوو ، پشتی تیکردین و به جی هیشتین.

له هه لومه رجیکی ئاوادا له حائیکدا تازه شاری مه باد گیرابوو ره ژۆتیک سه درولئیسلام له سه ر رینگای مه باد بو تارانی ، له ته وریزی لایدا و له موسافیرخانه ی شه بسته ری چاوی به سه ره ننگ هاشمی فه رمانده ری هیزه کانی ته وریزی ده که وی و پی ده لی که عیده یه ک خویندکار و تاجر و معامه له جی مه هابادی له ته وریزی ماونه وه و داوای لیکردبوو کاغه زیان بداتی بو ئه وه ی که س پیشیان پینه گری . به م شیوه یه بو سه بی ئیمه به دوو ماشینان به ره و مه باد وه ریکه وتین و له بهر خراپی رینگیه دوای دوو ره ژۆ گه یشتینه وه مه باد . ئه گه ر هاتینه وه شار گیرابوو به لام هیشتا پیشه وا و به رپوه به رانی کۆمار نه گیرابوون.

سه بارتته به و رووداوانه ی قافلانکو له ناوچه ی زه نجان دوکتور (نصرت اله جهانشاهلو افشار) موعاونی پیشه وه ری سه دری هه یئته ره ئیسه ی فیرقه ی دیموکراتی ئازهربایجان له کتیبی (ماو بیگانگان) دا ده نووسی:

غو لام یه حیا له قافلانکو شکستیکی خه فهت باری خوارد ئه ویش نه ک له به رامبه ر ئه رته شدا به لکوو له به رامبه ر سواره کانی ئاغای زولفه قاری و ئاغای ئه فشاردا که له پیش ئه رته شه وه حه ره که تیان ده کرد ، تارومار بوو. پیش گه یشتنی ئه رتهش سه ره ننگ (بو اسحاق) بو به ده سته وه گرتنی ده زگا ده وه له تییه کان به تایبهت ژاندارم ری هاته زه نجان به لام هه رکه ستوونه کانی ئه رتهش نزیکبوونه وه ئه و خه لکه ی که له ده ست غو لام یه حیا و داروده سته که ی وه جان هاتبوون راپه رین . له و بگه ر و به رده یه دا که سانیک که ورده حیسابیان ده گه ل ئیدیکه هه بوو ئاژاوه یان به رپاکرد که سانیک کوژران و جه معیکیش به ره و ته وریز هه لاتن. له ونیوه دا ئاغای شیخ (خوئینی) که پیاوئیکی باسه واد و ره ئیسی مه حزه ره کانی سه بتی ئه سناد بوو کوژرا. له میاندا و ئاغای ئارام که له ئه رمه نییه کانی مهاجیری پیش شه ری جیهانی دووه م بوو و فرقه کردبوویه سه ره نگی فیدایی له گه ل گوروپی فیدایی خۆی هه رچه ند به نیو جوزوی ئه بواب جه معی که بییری بوو به لام له ژیر فه رمانی هیچکه س غه ییری سه ره ننگ قولی ئوف دا نه بوو له فرسه ت که لکی وه رگرت و به نیوی ئه وه ی که هیزی ئه رتهش به فه رمانده ری سه ره ننگ موزه فه ری شه وانه له و ناوچه یه ده ست ده وه شینی پوول و هه موو ئاژه لی خه لکه که یان به تالان برد و له پیش هه موو شتدا به راویژ له گه ل

پشتیوانی لاواز: پشتیوانی شووړه‌وی له سه‌ره‌تاوه زور کهم بوو. سه‌فیری بریتانیا له تاران (سیریدر بولارد) له تیلگرافی ۲۱ سه‌رماوه‌زی ۱۳۲۰ که بو جیگری سه‌فیری ده‌ولته‌تی بریتانیا له قاهره‌ی نارووه‌ده‌لی: نه‌وه‌ی که شووړه‌وی خه‌ریکی دنه‌دانی بزووتنه‌وه‌یه‌کی ئوتونومی خوازانه‌یه له ئیران راست نیه. نه‌وه‌ی لپی زیادکرد بیستوویه که شووړه‌وی له ده‌ولته‌تی ئیران به دژی کورده‌کان پشتیوانی ده‌کا. بو سوفیه‌ت نه‌وه‌ی گرینگ بوو پاراستی تپه‌رینی نامراز و که‌ره‌سه‌ی نیزامی له لیواړه‌ی سنووری ئیران و تورکیا بوو. به نزیک‌بوونه‌وه‌ی کوټای شه‌رسیا‌سه‌تی شووړه‌ویش له ئاست کوټاماری مهاباد گورا و له پاراستی ئارامیه‌وه به‌ره‌و هاندان و پشتیوانی به پارټیز چوو.

پشتیوانی زیادکراو: شووړه‌وی له دوا‌ی گه‌رانه‌وه‌ی قازی محمه‌د و هه‌یئه‌ته یاوه‌ره‌که‌ی له سه‌فه‌ری دووه‌می باکو بوو که ۱۰ هه‌زار تفه‌نگی برنو و قور خانه‌ی پیویستی بو ناردن بو مهاباد. شووړه‌وی جگه له چه‌ک یارمه‌تی په‌روه‌ده‌ی عه‌سکه‌ری ورپک‌خراوه‌ییشی ده‌کرد. له مانگی مارس‌ی ۱۹۴۶ دا سه‌لاحه‌دین کاموف له نه‌رته‌شی شووړه‌وییه‌وه بو نه‌وه‌ی هاته مهاباد. یارمه‌تی دیکه بریتی بوو له وه‌رگرتی خوټندکارانی کورد و ناردی ده‌زگایه‌کی چاپخانه و ویستگه‌یه‌کی رادیوی بو مهاباد. جگه له‌وانه شووړه‌وی به کرینی توتن و هیندیک شتی دیکه له کوټاماری مهاباد و ناردی شه‌کر و پارچه‌بویان یارمه‌تی ده‌ولته‌تی کوردی ده‌کرد. یارمه‌تیه‌کی زور گرینگ دیکه‌ی که شووړه‌وی به بزووتنه‌وه‌ی کوردی کرد پیشگرتن بوو له هاتی نه‌رته‌شی حکومه‌تی ناوه‌ندی بو ناوچه‌ی مهاباد.

ده‌سته‌لگرتن له پشتیوانی: پشتیوانیه‌کانی سوفیه‌ت به هه‌ر شیوه‌یه‌ک که بوون وه‌رچه‌ندی که بوون هه‌موویان به ئیمزای ریککه‌وتنی نیوان قه‌وام و سادچیکوف کوټایان هات. سه‌رچاوه‌کان له دوا‌ی نه‌مه‌ه‌وراستیه‌ داده‌گرنه‌وه ، له‌وانه به‌م شیوانه‌ی خواره‌وه ، پیشگرتن له ده‌ولته‌تی مهاباد بو نه‌وه‌ی دژی حکومه‌تی ناوه‌ندی هه‌نگاو هه‌ئینتته‌وه یان ناچار کردنی بو وتووټل له‌گه‌ل ده‌ولته‌ت و حه‌لدان بو گه‌یشتن به ته‌وافوق . باقروف له تیلگرافی‌کدا له ۲۲‌ی خاکه‌لیوه‌ی ۱۳۲۵ بو کومیساریای کاروباری ده‌روه‌ی شووړه‌وی نووسی : هاورټیانی ئیمه‌ دیسان قازی محمه‌دیان ناگادارکرده‌وه که ده‌ست بگپرنه‌وه له هه‌ر جوړه هه‌نگاو‌یک به دژی هیزه ئیرانیه‌کان بو نه‌وه‌ی نه‌وان دنه نه‌درین بو ده‌ست‌پیکردنی شه‌ر به دژی کورده‌کان. له دیدارنیکدا له ۳۰ جوژه‌ردانی ۱۳۲۵ که له نیوان قازی محمه‌د و هاشموف کونسولی سوفیه‌ت له ورمی کرا هاشموف کوتی له روانگه‌ی سوفیه‌ته‌وه باشتروایه که له نیوان کورده‌کان و هیزه‌نیزامیه‌کانی ئیراندا تیکه‌له‌چوونی نیزامی نه‌قه‌ومی . نه‌گه‌ر نه‌وه‌ی بیته پیشی شووړه‌وی چ یارمه‌تیه‌ک به کورده‌کان ناکا. نه‌نگیزه‌ی نه‌وه‌ی هوشدارانه مه‌به‌ستی حکومه‌تی مهاباد بو به‌رفره‌وانکرده‌وه‌ی قه‌له‌مره‌وی خو‌ی و ناردی هیژی چه‌کدار به‌ره‌و سه‌قز و سنه له مانگی مه‌ی ۱۹۴۶ بوو. له وپیوه‌ندییه‌دابوو که مه‌ئموورانی سوفیه‌ت ته‌نانه‌ت پیشیان به پیشکه‌شکردنی نه‌پیرای دایکی نیشتمان گرت له شنویه له مانگی ژوئیه‌ی ۱۹۴۶ و درټزه‌دانیان مه‌رجدار کرد به گورینی ناوی ئیران به ناوی نازیبه‌کانی ئالمان له ده‌وری زوردار و سته‌مکار له و شانویه‌دا. ناموزگاری شووړه‌وییه‌کان له و قوناغه‌دا ده‌ست نه‌کردنه‌وه و مل راکیشان بو وتووټل له‌گه‌ل تاران بوو. قازی نه‌وده‌می نه‌یده‌توانی ته‌سه‌ور بکا که به بی پشتیوانی شووړه‌وی هیچ سه‌رکه‌وتنیک به ده‌ست بیئی.

پهراویزه کان:

۱، به گوپرهی نه و قسه یه ی دوکتور جهانشلو پیشه وهری هه نه هاتوو وه ک هیندیک له کورده کان ده لپن. به لکو وروسه کان ته بعیدیان کردوو و پاشان له شووو ووره وی به ته سادوفیکی گوماناوی ماشین له ناویان برد.

وه رگپران نه و به شهی ئاخر له فارسیه وه بو کوردی: کاک حه سه ن قازی